

Seminar Argumente empirice în cercetarea socială

[Teorie și Argumente empirice]

Teorie și Argumente empirice în Geopolitică

Cristina Bichir

În demersul nostru de cunoaștere și de a răspunde tematicii generale *Teorie și Argumente empirice*, precum și întrebărilor aferente acesteia: *Pot fi teoriile studiate empiric? Putem vorbi despre argumente empirice atunci când încercăm să înțelegem teoriile dintr-un domeniu? sau Ce relevanță au teoriile pe care ne sprijinim pentru argumentele noastre empirice?*, ne-am propus să facem referiri specifice și să ne orientăm interesul către domeniul din care face parte cercetarea care fi cuprinsă în lucrarea de doctorat.

În ceea ce privește legătura teoretic-empiric, în Geopolitică, căci acesta este domeniul de interes, am fost provocați să răspundem unor întrebări, spre exemplu *Care este legătura dintre Teoriile geopolitice și fenomenele care au loc pe “tabla de șah” a lumii? Dacă există o legătură între teoretic și empiric în Geopolitică, în ce constă aceasta, cum poate fi descrisă și care sunt controversalele?*

Interpretarea unor fapte sociale, a unor evenimente identificate în planul geopolitic, geostrategic, prin modelul oferit de teoriile geopolitice cunoscute, prezintă anumite controverse metodologice, ce se nasc, poate, din limitarea geopoliticianului, determinată de către spațiul politic și social în care s-a dezvoltat, de valorile dobândite și de tipurile de corelații mentale, influențate cumva de mediul social în care s-a format ca specialist. Un alt aspect care influențează interpretarea este informația, de care este dependent geopoliticianul, căci îi este transmisă prin mijloacele de informare în masă și este deja prelucrată. Toate acestea conduc la o interpretare caracterizată ca fiind subiectivă și care ar modifica caracterul obiectiv al analizei geopolitice.

În viziunea lui François Thual (1996), ceea ce afectează credibilitatea unor geopoliticieni (Ratzel, Hausofer, Mackinder, Mahan) este caracterul subiectiv, pentru că au încercat desprinderea unor legi valabile pentru toate epocile și în toate locurile. Însă teoriile geopolitice au fost concepute într-o anumită perioadă istorică și într-un context

politico-social valabil epocii și pot fi utilizate pentru a studia fenomene, evenimente care au avut loc la vremea aceea. Provocarea metodologică constă în adaptarea acestor teorii și în interpretarea unor fenomene din contemporaneitate prin prisma acestor teorii.

Astfel, pentru înțelegerea realității, în viziunea lui Thual (1996), este necesar „să fie identificați actorii, să fie analizate motivațiile, să le fie descrise intențiile, să fie reperate alianțele care funcționează sau, din contră, cele care sunt pe cale de a se dezmembra, fie că sunt la nivel local, regional, continental sau internațional” iar pentru a identifica un anumit tip de comportament, al unui actor geopolitic, trebuie să selectăm, căutând în trecut, “elemente de convergență pe termen lung”

François Thual (1996) consideră că “scopul geopoliticii este acela de a învăța să **debaraseze evenimentialul** furnizat în continuu și în abundență de mijloacele media pentru **a accede la explicativ**”. Astfel, geopolitica ajută la înțelegerea faptelor și evenimentelor care au loc pe scena mondială, explică realitatea, definește actori, decizii și mutări pe “tabla de șah” realizate de către actorii geopolitici, toate acestea prin conceptele pe care le oferă paradigmele și teoriile geopolitice.

Seminar Argumente empirice în cercetarea socială

[Metode de cunoaștere a lumii]

Abordări metodologice în disciplinele sociopolitice. Geopolitica și Metoda cartografică

Studiind istoria umanității, oamenii de știință au identificat utilizarea metodei hărților, a metodei cartografice, încă din Antichitate, odată cu măsurătorile grecilor antici. Apoi în perioada antică creștină, în Evul Mediu, cunoscută ca o perioadă întunecată, în Renaștere când au fost dezvoltate școli cartografice, de către marile puteri maritime ale vremii (Italia, Spania, Portugalia), urmare a navigației intense în scopul comerțului, și a marilor călătorii, cunoscând apoi o dezvoltare în Modernitate, odată cu Revoluția Industrială și marile invenții în știință, când se face trecerea de la artă la știința cartografică iar în Postmodernitate a fost revoluționată odată cu dezvoltarea și utilizarea imaginilor preluate prin satelit, prin digitalizarea lor.

Harta, indiferent de tip, fie ea antică, TO (litera O reprezintă Pământul, iar litera T împarte această lume în trei părți: Europa, Asia și Africa care erau dispuse în jurul Mării Mediterane) utilizată în Evul Mediu, ca și cea zonală, detaliată, portulan, scalată, imagine, poate fi considerată un instrument universal adoptat de aproape toate societățile pentru reprezentarea propriei lumi, având în vedere că fiecare etapă istorică a umanității a fost influențată de nivelul de cunoaștere al vremii.

Privitor la hartă ca metodă, există opinii conform cărora poate fi considerată mai puțin o metodologie de studiu, a unei discipline academice, ci mai degrabă un construct social.

În ceea ce privește cercetările geopolitice, metoda hărții a reprezentat un instrument clasic de analiză, deși semnificația metodologică a geopoliticii este mai puțin evidentă, atât în calitatea sa de disciplină academică, cât și ca discurs mediatic, fiind mai degrabă centrată pe teorii și concepte.

Hărțile mentale și hărțile geografice sunt instrumente de studiu pentru abordarea cartografică în geopolitică. În prezent se poate observa o legătură de dependență între geopolitică și geografie pentru că geopolitica are nevoie de hartă pentru a putea reprezenta vizual spațiile.

Astfel că, geopolitica oferă *o imagine de ansamblu a lumii* (apud Dobrescu, 2003, p.11), prin intermediul hărții politice și a corelațiilor mari, o analiză a evenimentelor, din punctul de vedere al paradigmei utilizate, luând în considerare mediul geographic, ca factor obiectiv al proceselor politice.

În încheiere propun spre dezbatere controversile metodologice apărute atât în jurul geopoliticii, ca disciplină, care face previziuni ale modificării și transformării hărții politice a lumii, cât și în jurul altor domenii de legătură, globalizare sau relații internaționale, unde metodele cantitative clasice de cercetare au o arie de aplicabilitate mai redusă.

NUMELE AUTORULUI:

Drd. Bichir Cristina

AFILIEREA INSTITUȚIONALĂ:

Facultatea de Sociologie și Asistență socială, Universitatea din București, Școala
Doctorală de Sociologie, An 2